

Í Rómaveldi

Borgríki – heimsveldi – Republika Miejska – Imperium światowe

1. Í hvaða landi er Rómaborg?
W jakim kraju leży Rzym?
2. Hverjir voru það sem komu á þjóðfundinn í Rómaveldi?
Kto mógł brać udział w zebraniach ludowych?
3. Af hverju heldurðu að konur hafi ekki tekið þátt í þjóðfundinum?
Jak sądzisz, dlaczego kobiety nie brały udziału w zebraniach ludowych?
4. Telur þú að konur og karlar á Íslandi hafi sama rétt? Rökytyddu svárið.
Czy według ciebie mężczyźni i kobiety mają w Islandii takie same prawa?

Sesar og Ágústus – Cezar i August

1. Hvað þurftu menn í Rómaveldi að gera til að fá mikil völd?
Co musieli zrobić obywatele rzymscy, jeśli chcieli dojść do władzy?
2. Hvað heldurðu að menn þurfi að gera nú á dögum til að öðlast völd á Íslandi?
Jak sądzisz, co muszą zrobić ludzie w dzisiejszych czasach, jeśli chcą uzyskać wpływy i władzę w Islandii
3. Nefndu tvo mánuði sem eru nefndir eftir frægum rómverskum keisurum.
Podaj nazwę dwóch miesięcy, które otrzymały ją po na pamiątkę sławnych rzymskich cesarzy.
4. Hvað dettur þér í hug þegar þú heyrir orðið „keisari“ ?
Co przychodzi ci na myśl, kiedy słyszysz słowo „cesarz”
5. Hvað þýðir „borgarastyrjöld“?
Co to jest wojna domowa (borgarastyrjöld)?
6. Hvað heldur þú að skipti mestu máli í stríði?
Jak sądzisz, co w czasie wojny jest najważniejsze?
7. Hvernig vopn heldur þú að Rómverjar hafi notað? Teiknaðu mynd af þeim.
Narysuj broń Rzymian.
8. Teiknaðu mynd af mynt/peningi með mynd af þér sjálfum/sjálfri. Sýndu hvernig peningurinn er báðum megin. Hvað heitir myntin þín?
Narysuj monetę ze swoim portretem. Pokaż obie strony monety. Jak nazywa się twój pieniądz?

Kleópatra - Kleopatra

1. Hvað var konungurinn í Egyptalandi kallaður?
Jak nazywano władcę starożytnego Egiptu?
2. Af hverju þurftu Kleópatra og bróðir hennar að giftast?
Dlaczego Kleopatra musiała poślubić swojego brata?
3. Hvernig tókst Kleópötru að losna við bróður sinn og verða aftur faraó í Egyptalandi?
W jaki sposób udało się Kleopatrze pozbyć brata i zostać ponownie faraonem Egiptu?
4. Af hverju giftust ekki Kleópatra og Sesar?
Dlaczego Kleopatra nie poślubiła Cezara?
5. Teiknaðu mynd af múmíu.
Narysuj mumię
6. Gerðu stutta teiknimyndasögu um samskipti Kleópötru, Sesars og Ágústusar.
Narysuj komiks na temat związku Kleopatry, Cezara i Augusta.

Þrælar – Niewolnicy

1. Hvernig gat frjáls maður orðið þræll í Rómaveldi?
W jaki sposób wolny człowiek (obywatel) mógł stać się niewolnikiem?
2. Við hvað unnu þrælarnir? Hvað fengu þeir í laun?
Jakie prace wykonywali niewolnicy?
3. Hvernig gátu þrælar unnið sér frelsi?
W jaki sposób mogli niewolnicy stać się wolnymi ludźmi?
4. Lýstu kappakstri í Rómaveldi.
Opisz wyścigi, jakie odbywały się w Starożytnym Rzymie?
5. Hvers vegna voru Rómverjar með sérstaka skylmingaþræla? Hvað nefndust þeir?
Dlaczego Rzymianie posiadali niewolników do walk? Jak ich nazywano?
6. Hver var Spartakus?
Kim był Spartakus?
7. Hvernig fór fyrir liðsmönnum Spartakusar þegar hann dó?
W jaki sposób zostali żołnierze Spartakusa po jego śmierci?
8. Teiknaðu mynd af þrælum. Mundu að þeir gátu verið að aðstoða við búskapinn, berjast, róa á skipi, passa börn og hjálpa til á heimilinu, kenna börnum að lesa og margt fleira.
Narysuj komiks o niewolnikach. Pamiętaj, że mogli wykonywać różne prace takie jak: pomoc w gospodarstwie, obrona i walka, opieka nad dziećmi, pomoc domowa, nauczanie dzieci czytanie i wiele więcej.

Jesús Kristur – Jezus Chrystus

1. Hvernig segir Biblían frá fæðingu Jesú?
W jaki sposób Biblia opisuje narodziny Jezusa?
2. Hvað er trúarleiðtogi?
Kto to jest przywódca religijny?
3. Hvað heitir helsta borg Gyðinga?
Jak nazywa się główne miasto Żydów?
4. Hver var Pílatus?
Kim był Pilat?
5. Hvers vegna var Jesús krossfestur?
Dlaczego Jezus został ukrzyżowany?
6. Teiknaðu mynd af Jesú og lærisveinum hans.
Narysuj Jezusa i jego uczniów.

Maður gat orðið guð! – Człowiek staje się bogiem!

1. Hvað hét ástargyðjan? En stríðsguðinn?
Jak nazywała się bogini miłości? A bóg wojny?
2. Nefndu fleiri guði sem þú veist að voru til.
Podaj imiona innych bogów, o których słyszałeś.
3. Hvaðan þekkjum við nöfn goðanna Mars, Venus og Júpíter núna?
Skąd obecnie znamy imiona bogów: Marsa, Wenus, Jowisza?
4. Hvers vegna heldurðu að Rómverjar hafi bara haft stríðsguð en engan friðarguð?
Jak sądzisz, dlaczego Rzymianie czcili boga wojny, a żadnego boga pokoju?
5. Hvað þýðir að „færa fórnir“?
Co oznacza „składać ofiary“?
6. Kynntu þér einn rómverskan guð og teiknaðu mynd af honum/ henni og segðu hvað hann heitir. Þú mátt líka búa til þinn eigin guð.
Zbierz informacje na temat jednego z rzymskich bogów, narysuj go/ją. Podaj jego/jej imię. Możesz też „stworzyć“ swojego boga.

Kristni í Rómaveldi /Chrześcijaństwo w Starożytnym Rzymie

1. Hvaða trúarbrögð voru í þeim löndum sem Rómverjar lögðu undir sig?
Jakie wierzenia były popularne w krajach podbitych przez Rzymian?

2. Að hvaða leyti eru trúarbrögð kristinna og gyðinga ólík öðrum trúarbrögðum?
W jakim stopniu wierzenia cgrześcijan i żydów różniły się od innych wierzeń?
3. Hvers vegna var fólki stundum varpað fyrir ljón?
Dlaczego czasem rzucano ludzi na pożarcie lwom?
4. Hvað þýðir að vera píslarvottur?
Co to znaczy być męczennikiem?
5. Orðaleit. Finndu eftirtalin orð í rammanum: / *Odszukaj poniższe wyrazy.*
trú, gyðingur, Rómverjar, musteri, píslarvottur, fórn, kristni, Róm, trúarbrögð, Jerúsalem.

Er það nú alveg víst? Czy jesteś pewien?

1. Hvers vegna heldurðu að það sé erfitt að vita hvað gerðist fyrir mörg hundruð árum?
Jak sądzisz, dlaczego jest tak trudno zdobyć wiedzę na temat tego co działo się kilkaset lat temu?
2. Hvernig veit fólkið sem verður til eftir 100 ár hvernig við lifum?
Skąd ludzie żyjący za 100 lat będą wiedzieli o tym, w jaki sposób my żyliśmy?
3. Nefndu einhverjar sögur sem þú þekkir og eru ekki endilega sannar.
Podaj przykład jakiejś opowieści, którą znasz, ale która nie koniecznie została udowodniona.
4. Hvernig sögur finnst þér skemmtilegast að lesa?
Jakie opowieści lubisz najbardziej czytać?
5. Hvað er þjóðsaga?
Czym jest legenda (þjóðsaga)?
6. Stafarugl: Raðaðu stöfunum í rétta röð og finndu lausnarorðið.
A R Ó L E I M V D _____
Rozsypanka literowa: Zapisz litery w odpowiedniej kolejności, a otrzymasz rozwiązanie.
7. Búðu til stutta sögu (eða myndasögu) um fjölskyldu sem bjó í Rómaveldi. (Mundu eftir að hafa upphaf, miðju og endi.) Teiknaðu mynd af fjölskyldunni.
Napisz krótka historyjkę (komiks) o rodzinie mieszkającej w Starożytnym Rzymie. (Pamiętaj o wstępie, rozwinięciu i zakończeniu.) Narysuj rodzinę, którą opisałeś.

Frá Rómverjum til riddara Konstantínus keisari/ Cesarz Konstantyn

1. Hvað hét nýja höfuðborgin í Rómaveldi sem Konstantínus keisari lét reisa?
Jak nazywała się nowa stolica Cesarstwa Rzymskiego założona przez cesarza Konstantyna?

2. Í hvaða landi er borgin í dag og hvað heitir hún núna?
W jakim państwie leży obecnie to miasto i jak się teraz nazywa?
3. Af hverju heldurðu að Konstantínus hafi fært höfuðborgina?
Jak sądzisz, dlaczego Konstantyn przeniósł stolicę do innego miasta?
4. Hverrar trúar var Konstantínus?
Jakiego wyznania był Konstantyn?
5. Teiknaðu mynd af kirkju og mosku.
Narysuj kościół i meczet.
6. Kynntu þér ták trúarbragða. Fyrir hvaða trúarbrögð standa þessi ták?
Przyjrzyj się pokazanym symbolom religijnym. Jakich wyznań są te symbole?

Helgir menn og dómur /

1. Hvað er að vera dýrlingur?
Co to oznacza być świętym?
2. Hvaða þekktir einstaklingar nú á tímum finnst þér verðskulda að vera teknir í dýrlingatölu?
Czy jakieś znane obecnie postacie zasługują twoim zdaniem na przyjęcie do grona świętych?
3. Lýstu því sem kallað er „helgur dómur“.
Co oznacza określenie „świętość“?
4. Hvaða merka hlut, sem gæti verið eins konar helgur dómur, langar þig að eignast? Hvers vegna?
Jaki ważny przedmiot chciałbyś dostać, który byłby pewnego rodzaju „świętością” amuletem? I dlaczego ten?
5. Hvenær er Þorláksmessa og eftir hverjum er þessi dagur nefndur?
Kiedy jest Dzień Świętego Þorláka i na czyją cześć zostało on utworzony?
6. Hvers vegna heldurðu að Nikulás biskup hafi orðið að jólasveini nútímans?
Jak sądzisz, dlaczego Święty Mikołaj biskup został?
7. Teiknaðu mynd af Nikulási biskup.
Narysuj Świętego Mikołaja biskupa.

Atli Húnakonungur /Attyla król Hunów

1. Hver var Atli Húnakonungur?
Kim był Atylla król Hunów?
2. Hvað þýðir að skiptast á gíslum? Og hvers vegna heldurðu að menn hafi skipst á gíslum?

Co oznacza termin wymiana jeńców? Jak sądzisz, dlaczego ludzie wymieniali między sobą jeńców?

3. Hvaða vopn notuðu Húnar?
Jakiej broni używali Hunowie?
4. Hvað varð um Húnana?
Co się z nimi stało?
5. Teiknaðu mynd af Atla Húnakonungi og hestinum hans.
Narysuj Attylę na koniu.
6. Finndu lausnarorðið og skrifaðu það á línuna.
Odgadnij znaczenie wyrazów i wpisz do krzyżówki.

Heilagur Patrekur/ Święty Patryk

1. Af hverju heldurðu að Rómverjar hafi hætt að skipta sér af Bretlandi?
Jak sądzisz, dlaczego Rzymianie wycofali się z Brytanii?
2. Hver var Patrekur?
Kim był Patryk?
3. Af hverju fór Patrekur aftur til Írlands?
Dlaczego udał się ponownie do Irlandii?
4. Hverjir búa í klaustrum?
Kto mieszka w klasztorach?
5. Hvað nefndust mennirnir sem komu fyrst til Íslands og hvaða menn voru það?
Jak nazywali się ludzie, którzy piersi przybyli do Islandii i kim byli?
6. Hvaða jurt er tákn Patreks?
Jaka roślina jest symbolem Patryka?

Krossgáta/Krzyżówka

Lárétt/poziomo

3. Eyjar fyrir sunnan Ísland/ *Wyspy na południe od Islandii*
5. Hús kristinna manna/ *Dom chrześcijan*
7. Þar sem munkar bjuggu/ *Mieszkał w nim mnisi*
9. Sá sem flytur í nýtt land/ *Przeprowadza się do nowego kraju*
10. Eitt af skattlöndum Rómverja/ *Jedna z prowincji Starożytnego Rzymu*

Lóðrétt/ pionowo

1. Sá sem býr í klaustri/ *Ten, który mieszka w klasztorze*
2. Tungumál byggt á forn-ensku/ *Język, który powstał ze staro-angielskiego*
3. Sá sem gætir fjár/ *Ten, który pilnuje stada*

4. Verndardýrtingur Írlands/ *Patron Irlandii*
6. Írskir munkar/*Irlandzcy mnisi*
7. Sá sem boðar kristna trú/ *Ten, który głosi wiarę chrześcijańską*
8. Trúartegund fyrstu landnámsmanna/*Rodzaj wiary pierwszych osadników*

Múhameð spámaður /Prorok Mohamed

1. Hvað hét hin nýja trú Araba?
Jak nazywała się nowa wiara Arabów?
2. Hver var upphafsmaður þeirrar trúar?
Kto był założycielem tej wiary?
3. Hvað breyttist hjá Aröbum þegar þeir sameinuðust undir einni stjórn?
Co się zmieniło, kiedy Arabowie się zjednoczyli pod wspólnymi rządami?
4. Hverjir voru kalífar?
Kim byli kalifowie?
5. Hvað er líkt með kristinni trú og islam?
Jakie są podobieństwa pomiędzy chrześcijaństwem a islamem?
6. Hvað heitir heilagur staður múslima?
Jak się nazywa święte miejsce islamu?

Karl keisari mikli/Cesarz Karol Wielki

1. Hvers vegna heldurðu að Karl konungur hafi fengið viðurnefnið „mikli“?
Jak sądzisz, dlaczego król Karol otrzymał przydomek Wielki?
2. Hvers vegna vildi Karl mikli verða krýndur keisari?
Dlaczego Karol Wielki chciał być koronowany na cesarza?
3. Hvernig hermenn voru riddarar? Lýstu hvað þeir höfðu fram yfir aðra hermenn.
Jakimi żołnierzami byli rycerze? Co ich wyróżniało od innych żołnierzy?
4. Hvað er „ístað“ og hvers vegna var það svo mikilvægt?
Co to jest „ístað,” czyli strzemię i dlaczego było ono takie ważne?
5. Teiknaðu mynd af riddara og lýstu klæðnaðinum. (Einnig hægt að búa til riddara úr pappír, kartoni, álpappír, textílefni o.fl.)
Narysuj rycerza i opisz jego ubiór. (Można też wykonać figurkę rycerza z papieru, kartonu, itp.)
Rozwiąż zagadkę

Ártöl/ Datowanie lat

1. Hvað er tímatal?
Co oznacza termin „tímatal“ chronologia (datowanie lat)?
2. Eftir hvaða tímatali förum við?
Według jakiego datowania my liczymy czas?
3. Hvað þýðir f.Kr. og e.Kr?
Co oznaczają terminy f. Kr. i e. Kr.?
4. Hvaða ártal er núna?
Jaką teraz mamy datę?
5. Á hvaða öld ert þú fædd(ur)?
W którym wieku ty się urodziłeś/urodziłaś?
6. Á hvaða öld er amma þín fædd?
W którym wieku urodziła się twoja babcia?
7. Búðu til tímaás eða náðu í eyðublað hér og merktu inn á hann eftirfarandi ártöl.
Na osi czasu zaznacz następujące daty.
 - a. 800 f.Kr.
 - b. 872 e.Kr.
 - c. 1950 e.Kr.
 - d. Árið sem þú ert fædd(ur)./Rok, w którym się urodziłaś/urodziłeś.

- e. Merktu fleiri ártöl sem þér finnst merkileg
Zaznaczajakiś inne daty, które uważasz za ważne.
8. Rómverskar tölur: / *Cyfry rzymskie*

Skrifaðu eftirfarandi ártöl með rómverskum stöfum:
Napisz poniżej podane daty za pomocą cyfr rzymskich

1800 : _____
700 f.Kr: _____
1944: _____
1513: _____

Árið sem þú ert fædd(ur): / *Twój rok urodzenia* _____
Árið sem er núna: / *Obecny rok* _____

Afmæli Jesú/Urodziny Jezusa

1. Hvenær höldum við upp á afmæli Jesú?
Kiedy obchodzimy dzień urodzin Jezusa?
2. Til hvers þurfum við að hafa ártöl?/
Po co jest na potrzebne datowanie wydarzeń?
3. Ef vísindamenn myndu finna út hvaða dag Jesús fæddist, finnst þér þá að það ætti að færa jólin? Röstyddu svarið.
Jeśli naukowcy znaleźliby prawdziwą datę narodzin Jezusa, czy sadzisz, że wtedy należałoby przesunąć na tą datę święta Bożego Narodzenia? Uzasadnij swoją odpowiedź.
4. Finndu út nokkrar þjóðir sem eru með annað tímatal en við?
Podaj jakieś kraje, które datują lata inaczej niż my.
5. Af hverju er svo erfitt að vita hvaða dag og ár Jesús fæddist?
Dlaczego tak trudno jest określić dzień i rok narodzin Jezusa?
6. Teiknaðu mynd sem sýnir 10 ára afmæli Jesú? Hverjir komu í afmælið og hvað fékk hann í afmælisgjöf?
Narysuj obrazek, na którym przedstawisz w jaki sposób obchodzone są urodziny 10 letniego Jezusa oraz to co dostał w prezencie urodzinowym.

Víkingar og landnámsmenn

Wikingowie i kraje nordyckie

Norðurlönd/Kraje Nordyckie

1. Hvað er ein öld mörg ár?
Ile lat liczy jeden wiek?
2. Stundum tákna öld lengra tímabil. Nefndu dæmi.
Czasem wiek oznacza dłuższy okres czasu. Podaj przykłady.
3. Af hverju voru aldrei steinaldarmenn á Íslandi?
Dlaczego nigdy nie było na Islandii ludzi epoki kamiennej?
4. Raðaðu í rétta tímaröð./Uszereguj w odpowiedniej kolejności.
_____ Bronsöld/Epoka brązu
_____ Ísöld/Epoka lodowcowa
_____ Járnöld/Epoka żelaza
_____ Steinöld/Epoka kamienna
5. Nefndu einhverja þekktu steinaldarmenn úr teiknimyndasögu.
Podaj imiona postaci z epoki kamiennej znanych z filmu rysunkowego.
6. Veldu eitt fornsögulegt tímabil (bronsöld, ísöld, járnöld eða steinöld) og kynntu þér það betur. Búðu til teiknimyndasögu um líf barna á því tímabili. Hvaða „leikföng“ höfðu krakkarnir?
Wybierz sobie jakiś okres w historii(

Víkingar og víkingaöld/Wikingowie i ich epoka.

1. Af hverju heldurðu að skip víkinga hafi verið kölluð víkingaskip?
Jak sądzisz, dlaczego łodzie wikingów były nazywane statkami wikingów.
2. Hvers vegna voru víkingaskipin svona góð skip?
Dlaczego te łodzie były tak dobre?
3. Hvað dettur þér í hug þegar þú heyrir orðið „víkingur“? Eru einhverjir víkingar til í dag?
Co ci przychodzi na myśl, gdy słyszysz słowo „wiking”. Czy współcześnie istnieją jacyś wikingowie.
4. Hvað heldurðu að víkingarnir fyrr á öldum eigi sameiginlegt með þeim sem við köllum „útrásarvíkingar“?
Jak sądzisz, czy dawni wikingowie mają coś wspólnego z „útrásarvíkingar“?
5. Teiknaðu mynd af víkingaskipi/ *Narysuj łódź wikingów.*

6. Orðaleit: Finndu eftirtalin orð á myndinni. Orðin geta verið lárétt, lóðrétt og á ská./ *Znajdź wyrazy. Mogą one występować poziomo, pionowo i na skos.*

Norðurlönd, sigling, víkingaskip, spjót, sverð, stríðsöxi, höfðingi, ránsferð, víkingur, kaupmenn, bændur, skip

Víkingar og landnámsmenn/ Wikingowie i osadnicy

Norðurlönd/Kraje Nordyckie

1. Hvað er ein öld mörg ár?
Ile lat liczy jeden wiek?
2. Stundum tákna öld lengra tímabil. Nefndu dæmi.
Czasem wiek oznacza dłuższy okres czasu. Podaj przykłady.
3. Af hverju voru aldrei steinaldarmenn á Íslandi?
Dlaczego nigdy nie było na Islandii ludzi epoki kamiennej?
4. Raðaðu í rétta tímaröð./*Uzereguj w odpowiedniej kolejności.*
_____ Bronsöld/Epoka brązu
_____ Ísöld/Epoka lodowcowa
_____ Járnöld/Epoka żelaza
_____ Steinöld/Epoka kamienna
5. Nefndu einhverja þekktu steinaldarmenn úr teiknimyndasögu.
Podaj imiona postaci z epoki kamiennej znanych z filmu rysunkowego.
6. Veldu eitt fornsögulegt tímabil (bronsöld, ísöld, járnöld eða steinöld) og kynntu þér það betur. Búðu til teiknimyndasögu um líf barna á því tímabili. Hvaða „leikföng“ höfðu krakkarnir?
Wybierz jakiś okres w historii starożytnej, spróbuj go poznać lepiej. Następnie narysuj komiks na temat życia w tamtej epoce. Jakie zabawki miały wtedy dzieci.

Víkingar og víkingaöld/Wikingowie i ich epoka.

1. Af hverju heldurðu að skip víkinga hafi verið kölluð víkingaskip?
Jak sądzisz, dlaczego łodzie wikingów były nazywane statkami wikingów.
2. Hvers vegna voru víkingaskipin svona góð skip?
Dlaczego te łodzie były tak dobre?
3. Hvað dettur þér í hug þegar þú heyrir orðið „víkingur“? Eru einhverjir víkingar til í dag?

Co ci przychodzi na myśl, gdy słyszysz słowo „wiking”. Czy współcześnie istnieją jacyś wikingowie.

4. Hvað heldurðu að víkingarnir fyrr á öldum eigi sameiginlegt með þeim sem við köllum „útrásarvíkingar“?

Jak sądzisz, czy dawni wikingowie mają coś wspólnego z „útrásarvíkingar“?

5. Teiknaðu mynd af víkingaskipi.

Narysuj łódź wikingów.

6. Orðaleit: Finndu eftirtalin orð á myndinni. Orðin geta verið lárétt, lóðrétt og á ská.

Znajdź wyrazy. Mogą one występować poziomo, pionowo i na skos.

Norðurlönd, sigling, víkingaskip, spjót, sverð, stríðsöxi, höfðingi, ránsferð, vikingur, kaupmenn, bændur, skip

Landnámsmenn/Osadnicy

1. Hvað þýðir að vera landnámsmaður?

Co oznacza wyraz landnámsmaður (osadnik)?

2. Hvað heldurðu að víkingarnir hafi tekið með sér í skipið sem þeir sigldu á til Íslands?

Co musieli ludzie zabrać ze sobą na łódzie, gdy wyruszali w podróż do Islandii?

3. Hvað þurftu menn að taka með sér til að byrja nýtt líf í nýju landi á landnámsöld?

Co powinni ludzie zabrać ze sobą, aby rozpocząć życie w nowym kraju w okresie zasiedlania Islandii?

4. Hvað myndir þú taka með þér ef þú værir að flytja í nýtt land nú til dags?

Co ty byś zabrał ze sobą, jeśli byś się przeprowadzał do nowego kraju, ale w dzisiejszych czasach?

5. Hvaða vopn heldurðu að víkingarnir hafi notað?

Jak sądzisz, jakiej broni używali wikingowie?

6. Hvaða staði á Íslandi þekkirðu þar sem landnámsmenn bjuggu?

Jakie miejsca znasz w Islandii, gdzie mieszkali pierwsi osadnicy?

7. Finndu 7 breytingar á myndunum.

Znajdź na obrazkach 7 różnic.

8. Merktu á kort þær leiðir sem þú telur að víkingarnir hafi siglt. Skrifaðu nöfnin á þeim löndum sem þú þekkir.

Zaznacz na mapie trasy, którymi według ciebie żeglowali wikingowie.

Ingólfur og Auður / Ingolf i Audur

1. Hvað hét fyrsti landnámsmaðurinn Íslands og hvað hét eiginkona hans. Hvar numu þau land?

Jak nazywał się pierwszy osadnik islandzki i jak nazywała się jego żona? Gdzie się osiedlili?

2. Hvaða fleiri landnámsmenn þekkirðu?
Czy znasz jeszcze jakiś osadników z tego okresu?
3. Nefndu nokkur örnefni á Íslandi sem eru kennd við landnámsmennina.
Podaj kilka nazw miejscowych na Islandii, które wzięły swoją nazwę od pierwszych osadników.
4. Hvað þýðir að hafa viðurnefni?
Co oznacza, że ktoś ma przydomek (przezwyisko)?
5. Þekkir þú einhvern sem hefur viðurnefni?
Czy znasz kogoś kto ma przydomek?
6. Af hverju fékk Auður djúpúðga viðurnefni sitt?
Dlaczego Auður otrzymała swój przydomek?
7. Orðaleit: Finndu eftirtalin orð:
Odszukaj wyrazy:
fiskiskip, Hallveig, Hjörleifur, Ingólfur, Ketill, landnám, landnámsfólk, landnámskona, Noregur, Skotland, stytta, Írland, Ísland

Söfn og sýningar / Muzea i wystawy

1. Hvernig er hægt að vita hvað fornminjarnar í Aðalstræti eru gamlar?
W jaki sposób można było określić wiek wykopalisk na ul. Aðalstræti w Reykjavíku?
2. Af hverju er mikilvægt að safna gömlum munum og setja þá á safn?
Dlaczego kolekcjonowanie starych przedmiotów a następnie ich wystawianie w muzeach jest takie ważne?
3. Hvað er svona merkilegt við árið 871? Hvernig tengist það ár við Landnámssýninguna í Aðalstræti í Reykjavík? /
Dlaczego rok 871 jest taki ważny? W jaki sposób jest on związany z wstawą poświęconą pierwszemu osadnictwu na Islandii?
4. Nefndu nokkur byggðasöfn þar sem hægt er að skoða gamla muni.
Podaj nazwy kilku muzeów regionalnych, gdzie można oglądać zabytkowe eksponaty?
5. Á hvaða söfn hefur þú farið? Hvað fannst þér eftirminnilegast þar?
Jakie muzea już odwiedziłeś(łaś)? Co najbardziej utkwiło ci w pamięci?
6. Hvaða bók er Landnámabók? / *Czym jest Księga o osadnictwie?*
7. Hvaða byggðasafn er í þinni heimabyggð?
Jakie muzeum jest w twoim regionie?
8. Ef þú ætlaðir að stofna safn, hvaða hluti myndir þú vilja hafa á safninu? Hvað myndi

safnið þitt heita? Teiknaðu mynd af safninu þínu.

Jeśli byś chciał założyć muzeum, to jakie eksponaty chciałbyś tam wustawić? Jak nazwałbyś swoje muzeum? Narysuj ilustrację twojego muzeum.

Íslendingar í heiðni og kristni/ Islandczycy w pogaństwie i chrześcijaństwie

Egill Skallagrímsson/ Egil Skallagrimsson

1. Hver var Egill Skallagrímsson og hvar ólst hann upp?
Kim był Egil Skallagrimsson i gdzie się wychował?
2. Lýstu Agli Skallagrímssyni með nokkrum lýsingarorðum og teiknaðu mynd af honum.
Opisz Egila za pomocą kilku przymiotników, a następnie narysuj go.
3. Hvers vegna heldurðu að Egill hafi verið ósigrandi í bardögum?
Jak sądzisz, dlaczego Egil był niezwycezony podczas trwania walk?
4. Hvaða eiginleika þarf maður að hafa til að geta sigrað óvinina?
Jakimi cechami musi wykazać się człowiek, aby zwyciężyć nieprzyjaciół?
5. Stafarugl: Raðaðu stöfunum rétt og finndu lausnarorðið.
Rozsypanka literowa. Uporządkuj litery i znajdź rozwiązanie.

Þorgerður, Melkorka og Ólafur Pá/ Þorgerð, Melkorka i Olaf

1. Hvað hét dóttir Egils Skallagrímssonar?
Jaki nazywała się córka Egila Skallagrimssona?
2. Um hvað ræddu Höskuldur og Egill á Þingvöllum?
Nad czym radzili Höskuldur i Egil w Þingvellir?
3. Hvers vegna heldurðu að Þorgerður hafi ekki viljað giftast Ólafi í fyrstu?
Jak sądzisz, dlaczego Þorgerður nie chciała początkowo poślubić Olafa?
4. Hvers vegna fékk Ólafur viðurnefnið „pá“?
Dlaczego Ólafur otrzymał przydomek „pá“?
5. Hver var móðir Ólafs? Hvaðan var hún? Hvernig kynntist hún Höskuldi?
Kim była matka Ólafura? Skąd pochodziła? W jaki sposób poznała Hoskulda?
6. Hver réð því hverjir giftust fyrr á öldum? Hver ræður því nú til dags?
Kto w dawnych wiekach decydował o tym kto z kim weźmie ślub? Kto dzisiaj o tym decyduje?
7. Finndu 7 breytingar á myndunum. Hver heldur þú að þetta sé á myndunum?
Znajdź 7 różnic. Jak sądzisz, kto jest na obrazku?
7. Teiknaðu mynd af Þorgerði og Ólafi á Þingvöllum. /
Narysuj Þorgerður i Olafa.

Kjartan og Guðrún/ Kjartan i Guðrún

1. Hvernig þekktust Kjartan og Bolli?
Jak się poznali Kjartan og Bolli?
2. Um hvað deildu þeir?
Co było powodem ich kłótni?
3. Hvers vegna drap Bolli Kjartan?
Dlaczego Bolli zabił Kjartana?
4. Af hverju heldurðu að Guðrún hafi ekki beðið eftir Kjartani á meðan hann var í útlöndum?
Jak sądzisz, dlaczego Gudrun nie czekała na Kjartana, kiedy on był zagranicą?
5. Hvað þýðir „blóðhefnd“?
Co oznacza określenie „zemsta krwi”
6. „Þeim var ég verst er ég unni mest“ er fræg setning sem Guðrún Ósvífursdóttir á að hafa sagt. Hvað heldurðu að hún hafi átt við?
„Najbardziej okrutna byłam dla tych, których najbardziej kochałam” to słynne zdanie wypowiedziała Gudrun. Jak sądzisz, co miała na myśli?
7. Gerðu teiknimyndasögu um samskipti Bolla, Kjartans og Guðrúnar.
Zaprojektuj komiks na temat związków pomiędzy Bollim, Kjartanem i Gudrun.

Íslendingasögur / Sagi islandzkie

1. Hvaða Íslendingasögur þekkirðu?
Jakie znasz sagi islandzkie?
2. Um hvað fjalla Íslendingasögurnar?
O czym opowiadają islandzkie sagi?
3. Hvert er hlutverk kvenna í bardögum í Íslendingasögnum?
Jaka była rola kobiet w potyczkach i bitwach opisywanych w sagach islandzkich?
4. Hvers vegna heldurðu að konurnar hafi ekki barist eins og karlarnir?
Jak sądzisz, dlaczego kobiety nie walczyły w nich tak jak mężczyźni?
5. Hvað er þjóðsaga?
Co to jest legenda?
6. Finndu lausnarorðið og skrifaðu það á línuna.
Znajdź i zapisz rozwiązanie.

Ólafur Tryggvason og Ólafur helgi / Olaf Tryggvason i św. Olaf

1. Hvernig kepptu fornmenn í sundi?

Jak wówezas wyglądały zawody pływackie?

2. Í hvaða sundgreinum er keppt í dag?
W jakich konkurencjach pływackich walczą dzisiaj zawodnicy?
3. Hver var Ólafur Tryggvason?
Kim był Olaf Tryggvasson?
4. Hvers vegna heldurðu að hann hafi viljað kristnað alla í Noregi?
Jak sądzisz, dlaczego chciał wprowadzić chrześcijaństwo w całej Norwegii?
5. Hver gat sigrað Ólaf í sundkeppni?
Kto mógł pokonać Olafa w zawodach w pływaniu?
6. Hvað heldurðu að Kjartan hafi verið að gera í Noregi?
Jak sądzisz, co Kjartan robił w Norwegii?
7. Teiknaðu mynd af Ólafi Tryggvasyni.
Narysuj Olafa Tryggvassona.

Kristnitaka á Íslandi/Przyjęcie chrześcijaństwa

1. Hverja sendi Ólafur Tryggvason til Íslands og hvað áttu þeir að gera á Íslandi?
Kogo wysłał Olaf Tryggvasson do Islandii i jakie było ich zadanie?
2. Nú mega allir ráða því hvernig trúar þeir eru en áður fyrr þurftu allir að hafa sömu trú. Hvers vegna heldurðu að það hafi verið þannig?
W dzisiejszych czasach każdy decyduje o tym jaką wiarę chce wyznawać, ale dawniej wszyscy musieli należeć do jednej wiary. Jak sądzisz, dlaczego tak było?
3. Hvað þýðir orðið „kristnitaka“?
Co oznacza wyrażenie „przyjęcie chrześcijaństwa” (chrystjanizacja)?
4. Hvers vegna heldurðu að Íslendingar hafi ákveðið að samþykkja lög um kristni þó að minnihluti Alþingismanna hafi verið kristinn?
Jak sądzisz, dlaczego Islandczycy zdecydowali się zaakceptować prawa o przyjęciu chrześcijaństwa, pomimo, że w Althingi chrześcijanie stanowili mniejszość?
5. Hvað þurfti að gera á Íslandi þegar búið var að ákveða að allir yrðu kristnir?
Co należało zrobić w Islandii, kiedy już zdecydowano, że wszyscy będą chrześcijanami?
6. Eftir að Ólafur Tryggvason dó hefðu Íslendingar getað tekið aftur heiðna trú. Hvers vegna heldurðu að þeir hafi ekki gert það?
Po tym jak Olaf Tryggvasson zmarł, mogli Islandczycy wrócić do pogaństwa. Jaka myślisz, dlaczego tego nie zrobili?
7. Skrifaðu allt sem þér dettur í hug um kristna trú og heiðna trú og teiknaðu eitthvað sem er táknrænt fyrir hvora trú.

Napisz wszystko co ci przyjdzie do głowy na temat chrześcijaństwa i pogaństwa. Narysuj coś co może sybolizować każda z tych religii.

Heiðni og kristni / Pogaństwo i chrześcijaństwo

1. Hvað þýðir orðið „greftrun“?
Co oznacza słowo „greftrun” - pochówek
2. Hver er munurinn á greftrun hjá kristnum mönnum og heiðnum?
Jaka jest różnica między pochówkim chrześcijańskim a pogańskim?
3. Hver er munurinn á „blóti“ hjá heiðnu fólki og því sem við köllum „að blóta“?
Jaka jest różnica w znaczeniem słowa „blóta” u pogan a co oznacza to słowo dzisiaj we współczesnym islandzkim?
4. Á hvað trúa þeir sem eru heiðnir?
W co wierzyli skandynawscy poganie?
5. Hvað er að „heygja“ einhvern?
Co znaczy „ađ „heygja” einhvern” usypać komuś kurhan (pagórek)?
6. Hvað þýðir að „bera út“ barn?
Co oznaczało określenie „bera út barn” (wynieść dziecko)
7. Nefndu nokkra guði sem heiðnir menn trú á.
Podaj imiona kilku bogów, w których wierzyli skandynawscy poganie.
8. Orðaleit. Finndu eftirtalin orð:
Znajdź poniższe słowa:
blót, goð, greftrun, haugfé, haugur, heiðingi, helgihald, heygja, kirkja, kirkjugarður, skíra
KHUCLAIBRIVMEHG
NIGYJNÚDPUHTÐEM
MORGÓLGEREGVNEÐ

Rúnir og handrit / Runy i rękopisy

1. Hvað eru „rúnir“?
Co to są runy?
2. Á hvað ristu menn rúnir og hvernig gerðu þeir það?
Na czym pisano runy i w jaki sposób to robiono?
3. Úr hverju voru bækur á þessum tíma búnar til?
Z czego robiono w tym czasie książki?
4. Hvað eru „handrit“?
Co to jest rękopis?
5. Hvers vegna eru gömul handrit svona merkileg?
Dlaczego dawne rękopisy są takie cenne?

6. Stafrófið okkar í dag skiptist niður á þessar 16 rúnir.
Dzisiejszy alfabet można przypisać tym 16 runom.
6. Skrifaðu nafnið þitt með rúnalettri.
Napisz swoje imię za pomocą runów.
7. Búðu til leynileg skilaboð og láttu bekkjarfélag þitt finna út skilaboðin.
Wymyśl zaszyfrowana wiadomość i daj do rozszyfrowania koleżance lub koledze.
8. Hannaðu þitt eigið rúnaletur og hafðu í huga hvaða verkfæri fornmenn höfðu til að rista rúnirnar.
Zaprojektuj swoje własne runy, miej węż pod uwagę to , jakich narzędzi używali nasi przodkowie.

Sveitafólk / Życie na wsi

1. Að hvaða leyti eru sveitabæir í dag ólíkir sveitabæjum fyrr á öldum?
Na ile dzisiejsza wieś różni się od tej z dawnych wieków?
2. Af hverju heldur þú að krakkar hafi ekki þurft að fara í skóla á landnámsöld?
Jak myślisz, dlaczego dzieci nie musiały chodzić do szkoły w okresie zasiedlania Islandii?
3. Hvað borðaði fólk á þessum tíma þegar það voru ekki til neinar verslanir?
Co jedli ludzie w tamtych czasach, kiedy nie było żadnych sklepów?
4. Hvað heldurðu að hafi verið betra við sveitalífið á þessum tíma heldur en er núna?
Jak myślisz, w jaki sposób życie na wsi było lepsze w dawnych czasach?
5. Hvaða leikföng léku krakkar sér með í sveitinni á landnámsöld? Teiknaðu myndir af leikföngunum.
Jakimi zabawkami bawiły się dzieci z tego okresu? Narysuj zabawki.
6. Með hverju borguðu Íslendingar kornið sem þeir keyptu frá Noregi?
Czym płacili Islandczycy za zboże, które kupowali w Norwegii?
7. Hvað ætluðu margir strákar að verða þegar þeir urðu stórir? En stúlkur?
Kim chcieli być najczęściej chłopcy, kiedy już będą dorośli? A dziewczynki?
8. Hvað ætlar þú að verða þegar þú verður fullorðinn?
Kim ty chcesz być, jak już będziesz dorosły/dorośla?

Þrælar / Niewolnicy

1. Hvað er líkt með þrælahaldi á Íslandi og í Róm?
2. Hvers vegna heldur þú að bændur hafi viljað hafa þrælana góða vini sína?
3. Hvernig gátu þrælarnir fengið laun?

4. Hvers vegna heldurðu að Íslendingar hafi smám saman hætt að hafa þræla? *Jak myślisz, dlaczego Islandczycy powoli przestali korzystać (mieć) z niewolników.*

5. Búðu til þinn eigin þræl, lýstu honum, hvaða hann gerir o.fl. / *Stwórz własnego niewolnika, opisz go i napisz jakie prace wykonuje.*

Nafn þrælsins/ *Imię niewolnika* _____

Lýsing (aldur, stærð, útlit, persónueinkenni) / *Opis: wiek, jaki jest duży, cechy charakteru (jaki jest, np. wesoły*

Hvaðan kemur hann? / *Skąd pochodzi?*

Hvaða störf vinnur hann? / *Jakie zajęcia wykonuje?*

Fjölskyldan hans / *Czy ma rodzinę? Jaka ona jest?*

Samskipti þín við hann (hvernig kemur þú fram við hann?) / *Jak się do niego zwracasz? Jak z nim rozmawiasz?*

Framtíðardraumar þrælsins / *Jakie są jego marzenia na przyszłość?*

Teiknaðu mynd af honum (og fjölskyldu hans ef hann á konu og börn). / *Narysuj swojego niewolnika (jego rodzinę, żonę i dzieci, jeśli je ma)*

Goðar og þing / Godar i parlament

1. Hverjir bjuggu til lögin á þessum tíma?

Kto ustanawiał prawo w tamtym okresie?

2. Hverjir semja lögin í dag?

Kto dzisiaj ustanawia prawo?

3. Hvað heitir æðsta stofnun landsins í dag?

Jak nazywa się dzisiaj najwyższy urząd w kraju?

4. Hvað þýðir „goðorð“?

Co oznacza słowo „goðorð“?

5. Hver er munurinn á þingmönnum í dag og þingmönnum á landnámsöld?

Jaka jest różnica pomiędzy posłami dzisiaj a tymi z okresu początków osadnictwa na Islandii?

6. Hvernig voru refsingar á landnámsöld þegar ekki var til nein lögregla eða fangelsi?

Jakie były kary na Islandii za przestępstwa w okresie osadnictwa, kiedy nie było ani policji ani więzień

7. Hvað er líkt með Alþingi á þjóðveldisöld og Rómaveldi?

Jakie są podobieństwa pomiędzy sejmem w okresie początków islandzkiego a tym ze Starożytego Rzymu?

8. Hvað þýðir að vera dæmdur „útlægur“?

Co oznacza być wyjętym spod prawa?

9. Nefndu einhverja ráðherra sem sitja á Alþingi í dag. Hvaða ráðuneyti stjórna þeir?
*Podaj kilku ministrów zasiadających obecnie w Althingu *. Jakimi ministerstwami kierują?*
10. Raðaðu stöfunum í rétta röð og finndu lausnarorðið.
Ułóż litery we właściwej kolejności i znajdź rozwiązanie.

Hvar voru þau á ferð?

1. Hvað á fólkið í kaflanum sameiginlegt?
Co mają ze sobą wspólnego postacie występujące w tym rozdziale?
2. Hver finnst þér vera merkilegust af þessum persónum? Hvers vegna?
Co takiego najważniejszego jest w tych osobach według ciebie?
3. Raðaðu persónunum í rétta tímaröð eftir því hvenær þær voru uppi.
Ułóż je według kolejności w zależności od tego, w jakim okresie żyły.
4. Finndu eftirtalda staði og lönd í kortabók og merktu bókstafinn inn á kortið:/
Znajdź w atlasie następujące miejsca i kraje i zaznacz za pomocą liter na mapce.
5. Veldu þér eina persónu og skrifaðu stutta ævisögu þar sem persónan segir frá eigin lífi. (Má vera dagbókarskrif.) /
Wybierz jedną postać i napisz w jej imieniu krótką autobiografię (Może być w postaci pamiętnika).